

C V D

A T G G

1 6 1 1

H. 23

ov 2.1

Libb. med. Hto

H. 23. V.

M
Sacrosanctæ
Triados auxilio

Amplissimi Ordinis Asclepiadei
Basiliensis senatusconsulto
hæc

DE MELANCHOLIA
HYPOCHONDRIACA
positiones

*Unâ cum adnexis corollarijs, pro laurea
Apollineâ & insignibus Doctoralibus
primum quidem*

in
MEDICINA,
deinde verò seorsim etiam

in
CHIRURGIA
impetrandis

*Publico examini ventilandas atq. examinandas
subijcit*

ADAMUS BRUXIUS,
SPROTTAVIENSIS SIL.

*ad Calendas mensis VIIbris
loco & horâ consuetis.*

Basileæ, Typis Conradi Waldkirchij.

Anno clō 15 civ.

Hanc qualemqualem animi grati,
& subiecti arrham,

VOBIS

REVERENDISSIMI, NOBILISSIMI, AM-
PLISSIMI, ET PRUDENTISSIMI
VIRI AC DOMINI:

DOMINI,

Collegij Cathedralis Ecclesiæ, Archiepisco-
patus Magdeburgensis, Præsides:

NEC NON

Eiusdemmet Provinciæ selectissimi
Ordines;

Vorum liberalitatem admirandam, & perpetuis laudum gloriæ
preconijs celebrandam hætenus sum expertus, in præfens expe-
rior, atque in posterum etiam experiar: donec videlicet ulterior e-
munificentiâ vestrâ sustentatus. Spem, quam de me concepistis,
ratam efficere, telam vestris auspicijs inceptam prætere, neque solam do-
ctus: verum etiam experientiâ instructus, & utroq; (ut cum Galeno loquar)
erare suffultus, tandem aliquando salutaris & acceptus Vobis, redire possim.
Quod profectò, nisi Galliam, quippe studijs Medico-Chirurgicis omnium ma-
ximè florentem, & in parandis medicamentis non nauseosis, hoc præsertim
tempore, felicem admodum adiero: indeq; uberiore doctrinâ excultus Belgis
enim, quod varia, variorum vulnerum, contusionum, fracturarum & luxa-
tionum exempla suppeditabit, lustrarero, fieri omninò non poterit. Fieri au-
tem poterit, si me hætenus à vestro patrocinio hæud aliter, atq; infans à ma-
tris ubere pendet, pendentem, non deserueritis: & in annum adhuc unicum,
stipendium, communiter sic dictum, clementer & benignè prorogatum, in me,
ne spem vestram fallam, continuaueritis. Id quod promde à Vobis eâ, quâ par-
est, reuerentiâ & submissione maximopere oro, & supplex peto:

VOBIS, inquam, IPSIS,
Dominis meis Clementissimis, &
Mæcenatibus amplissimis,

L. M. Q

offerro & confecero

Adamus Bruxius, Alumnus.

DE MELANCHOLIA
HYPOCHONDRIACA.

THESIS I.

V Imperatores in bello ad loca illa, ex quibus maximè hostium fraudes & incurfiones metuuntur, animum atq. oculos intentos habent: ita non minùs Medicum contra illos affectus, qui humano generi frequentius insidiantur, probè instructum esse decet. Eiusmodi est præsens affectio, qua non solum Germanos: sed etiam Italos (superiori enim Vere, serè maior consultationum Patauij habitaru pars ad Hypochondriacos attinebat) aliasq. nationes infestat. Non ergo præter rem fore duximus, eiusdem pro ingenij nostri modulo atq. tenuitate tractationem suscipere.

II.

Melancholia triplex statuitur, una primaria; altera, que totius corporis vitio fit; & tertia Hypochondriaca. Relictis primis duab. speciebus. ultimam tantum in præsentia explicabimus. Partiemur autem totam hanc tractationem in 3. summa capita, in Diagnosin scilicet, Prognosin & Therapiam.

DIAGNOSIS.

III.

Sub Diagnosi comprehendimus nomen, subiectum, definitionem, causas, signa, signorum causas, & alia.

IV.

Nomen. Vocatur hoc malum passio siue Melancholia hypochondriaca: propterea quòd sub costis & hypochondrijs causa eius lateat. Vocatur etiam Melancholia stauosa, ob sonoros, quibus abundat, flatus: hinc fit, ut à nonnullis Flatus hypo-

chondriacus dicatur: ab Arabib. verò Mirachia sine Melancholia Mirachialis. Mirach enim ipsis idem, atque abdomen significat, quod hinc affici solet. Qui hoc affectu tenentur, Hypochondriaci vel flatuosi hac nostrâ etate, ab Hipp. verò Pavidî, à pauore quo vti plurimū corripuntur, nominari consuevere.

V.

Melancholia igitur hypochondriaca est mentis alienatio, cum timore & mœrore citra febrem, facta ab intemperie siue imbecillitate cerebri, quam inducit vapor melancholicus ab hypochondrijs sursum ascendens.

VI.

Principaliter & semper quidem Imaginatio hinc leditur: licet secundariò interdum quòque deprauetur ratio: malo videlicet inueterascente. Etenim sicut ad bonam & legitimam imaginationem requiritur spiritus animalis copiosus & limpidus: ita impurus non nisi corrupta functionis causa esse potest.

VII.

Subiectum. Cùm igitur sit affectus per consensam, explorande iam sunt partes verè affectæ, quæ non solum sunt venæ illæ, quæ mesenterium & omentum; verum etiam quæ alia viscera naturæ alia perreptant, illis præsertim in locis, in quib. plures & maiores venæ Portæ ramî, versus lienem & ventriculum (licet alias etiam partes sæpè sæpius affici non insiciamur) in sinistro latere tendunt.

IX.

Atq; hæc causa est, quare Hypochondriaci de sinistra hypochondriorum sede frequentius conquerantur: etiamsi interdum etiam circa dextram, & dorso regionem, ubi lien, præcipuèq; viscera abstrusa latent, molestias sentiant.

IX.

Qui in hisce partibus consistit morbus, partim est similis, nempe intemperies calida & sicca, (Φλόγωσις Græci dicunt) cum materiâ semper coniuncta: partim verò organicus,

nicus, obstructio nimirum, quæ postmodum dictam intemperiem inuehit: id quod satis arguunt acrimonia & feruor, quem isthic percipit æger. Neg. mirum est hanc effici accensionem: quoniam multitudo excrementorum crudorum copiosas producit obstructiones, propter quas calor viscerum accensus excrementa increassat & quodammodo deurit.

X.

Obstructionis ergo huius causa est humor melancholicus & pituitosus, copiosus, crassus, viscidus, crudus ac lentus, venas mesaræ & partium circumiacentium inferciens.

XI.

Causæ. Generatur hic humor à causis cum externis, tum internis. Causæ externæ occurrunt vel necessario, vel non necessario. Necesario occurrentes causæ sunt cibus ac potus, in quibus quantitas, qualitas aut etiam assumendi ordo peruertitur. Sic caseus antiquus & alia lacticia, carnes saluæ & veterum animalium, pisces lacustres & palustres, grandiores præsertim, carnes cochlearum & testudinû, vina nigra, aqua crassa & lutulenta, cibi item astringentes ab usu ciborum melancholicorum sumpti, lentes, fabæ, panis furfuraceus, brassica condita (recens enim succi usque adeo mali non est) & alia originem huic malo præbere solent. Huc referuntur vigilia, otium, mæror, timor, & suppressa consueta aliqua euacuatio, vel feminis, vel hæmorrhoidum, &c.

XII.

Causæ non necessario occurrentes sunt motus violentiores statim à sumpto cibo: ut sunt equitatio laboriosa, cursus veloces, aut gestatio impetuosa: medicamenta item calidiora & astringentia intus aut foris imprudenter adhibita, & alia.

XIII.

Causæ internæ diuiduntur in Generantes & Detinentes. Generantes sunt partes inferantes aut nutritioni, aut procreationi. Quæ nutritioni famulantur, faciunt vel ad Chylum, vel ad Hematosin. Inter eas, quæ Chylum ministrant, est

ventriculus, cuius actio leditur facultate labefactata aut frustrata.

XIV.

Facultas labefactatur ob intemperiem, eamq; vel simplicem vel compositam. Per simplicem intelligimus, intemperiem frigidiorē: per compositam autem vel frigidam humidam, vel frigidam siccam.

XV.

Facultas frustratur ob externū aliquem errorem, qui consistit in dictis sex reb. non natur alibus. Ventriculi proinde chylificatione lasa gignitur chylus inconueniens, qui dum ad venas mesaraicas appellit, easdē crassitie & lentore suo obstruit.

XVI.

Ex ijs que ad hematofin faciunt, est epar laborans intemperie calida, quod chylum nondum ritē confectum auidius attrahendo, & portiones humidiores exugendo, crassiores vstulat, atq; ita angustiam caussat.

XVII.

Cause detinentes possunt esse vel lien vel vena hemorrhoidales. Ac lien quidem in causa est, si afficiatur morbo aliquo vel similari vel organico.

XIX.

Morbus similis est intemperies illius frigidior: & tunc vel non ritē attrahit, vel non expellit. Organicus est, dum afficitur vel tumore vel angustia aliqua: & tunc non rectē suscipit melancholicum humorem.

XIX.

Uterus tum demum inter causas detinentes refertur, quando ob morbum aliquem menses supprimuntur, in ijs potissimum mulieribus, qua multum melancholia gignunt. Eadem ratio est venarum sedalium in illis hominibus, quibus certis temporibus sanguinem nigriorem stillare & per anum excernerē consueuerunt.

Signa.

X X.

Signa. Signorum quadam sunt communia reliquis melancholiae speciebus: quadam verò huic propria. Communia desumuntur tum à causis antecedentibus & humoris melancholici prouentum facientibus, tum ab illum consequentibus.

X X I.

Sub antecedentibus complectimur anni tempus autumnale, etatem inclinantem, victum melancholicum, vitæ conditionem tristem, contemplationibus literarumq; studijs implicitam & alia. Filij quinetiam melancholicorum, teste Plutarcho, necessarid quasi melancholici euadunt. Nec postremum locum obtinet amor: Amantes siquidem adeò cogitabundi incedunt, ut & cibum capere & dormire, aliq; ad valetudinē conseruandam requisita, negligant. Unde quid mirum, si calore nativo debilitato, affectiones melancholicas incurran?

X X I I.

Sub consequentibus, faciem inconstantē & horridam, corporis habitum macilentum & siccum, pulsum subdura & rarum, mæsticiam, inanem & stultam rerum friuolarū commentationem, somnia turbulenta & terroris plena, linguam subitò impotentem redditam, obliuionē, τὴν μισοειρωπῆαν, &c. comprehendimus. Sæpè etiam præcesserunt morbi acuti aut diuturni, naturà dein exustis morbi reliquias in abdominis regione deponente. Ceterum misis hisce cōmunibus ad magis propria deueniamus.

X X I I I.

Hac autem sumuntur à symptomatis circa tres functiones generales apparentibus. Ac circa naturales quidem sentiuntur cruditates, flatus, ructus acidi, rugitus frequentes, ac veluti tonitrua circa hypochondrium maximè sinistrum. Aluus dura est: appetentia modò prostrata, modo etiam deprauata vel nimia est. Alui feces interdum nigricant: quæque primò exeunt sæpè visuntur dure admodum, & instar τῶν σκυ-
ῆάλων compactæ. Ut plurimum etiam obducuntur pituità

quadam lentâ & viscidissimâ : vernog, tempore sæda superuenit scabies.

X X I V.

Circa functiones animales sequentia conspiciuntur accidentia : oculi caligant : palpebre, quemadmodum & non raro extremitates digitorum, cum videlicet vapor insensus à naturâ eò tanquam ad partes remotissimas & ignobiles protruditur, palpitant : aures tinnunt : crura torpent secundum latius tamen potius sinistrum quam dextrum : auram, ut & potum frigidiores, dum feruor hypochondria (quod ferè duabus post prandium horis contingit) occupat, vehementer appetit : difficulter quandoq, respirant : citra causam manifestam lugent, non timenda timent : vitam oderunt, mortem nihilominus valdè pertimescentes : vereq, accidit, quod Clarissimus & Celeberrimus Medicus, Dn. Balthasar Brunnerus, Patronus meus longè Amplissimus, & cui omnia ferè, quæ habeo, debeo, de illis salet dicere : Sie sterben die ganze woche vber / vñ wen der Sontag kompt / so hat man nichts zubegrabè.

X X V.

Circa actiones vitales offerunt sese molesta arteriarum leui abdominis pulsatio, cordis palpitatio, & alia. Quæ tamen symptomata omnia pro intensione ac remissione materie morbificæ quandoq, intenduntur, quandoq, verò, ut post eruptionem ructuum aut flatuum, aluiue excretionem, remittuntur. Cumq, se agrotare agnoscant, omnes medicos fatigant, obrundunt, curationes nouas expetunt, quibus non ilico iuuantibus, ad alios se conuertunt.

X X V I.

Verùm ex proprijs locis distingui, disciq, debet, num ventriculi, epatis, lienis aut alterius cuiuspiam partis vitio affectus iste nascatur. Dicende iam nobis omnium accidentium enumeratorum essent cause : sed ad vitandam prolixitatem aliquid solummodò, & quidem præcipuorum rationem reddemus.

Signo-

XXVII.

Signorum caussa. Linguam melancholicorum dereper-
te impotentem facit imaginationum copia, ita ut, si maxime
velint, eas tamen linguam sequi non possint. Potest id etiam in
hypochondriacis contingere propter pituitam, qua in illis ab-
undat. Exhalationes enim inferne sursum ad caput ascen-
dentes, ibidemq; rursus concrecentes, facile lingue motum re-
morari, aliamue corporis partem stupidam reddere possunt.
Quid, quod etiam à nouarum rerum commentatione & elo-
quio, eos subito retrahant veteres cogitationes, in quibus an-
tea mente nimis infixi erant?

XXIIIX.

Non bene recordantur, eo quòd in perpetuo quasi motu ha-
beant animum: reminiscencia autem quiete indigeat. Respi-
ratio leditur à vaporibus crassis & comprimendi vim haben-
tibus, quando ad diaphragma & fauces peruenerunt.

XXIX.

Pulsatio tactui manifesta sub hypochondrijs à calida intem-
perie ortum trahit: namq; & temporum arteria per febres
ardentes, ut & à potu meri largiore, ob præternaturalem ca-
liditatem maxime pulsare Galenus docet. Fit quoque ratione
vasorum compressorum à glandulis plurimis, qua in mesen-
terio contenta, replentur humore crasso, atro & melancholico.
Quandoquidem autem in mesenterij centro insigne corpus
glandosum reperitur, quod insigniores ac primas vasorum di-
remptiones suffulcit: ideo fit, ut ibidem arteria magna, que
iuxta venam cauam, per dorsi medium versus sinistram par-
tem perrepsit, à glandoso hoc corpore, dicto humore repleto,
compressa vehementius pulsare sentiatur. Accedit, quod Fla-
tuosi excarnes euadant, & circa dictam imprimis regionem
extenuentur, ut hoc nomine eò promptior pulsationis huius
fiat perceptio.

XXX.

Faces asperiores ac duriores excernuntur, eò quòd ob diu-

urnam earundem detentionem, à calore præternaturali par-
tium affectarum exsiccantur, & quadantenus torrentur.

XXXI.

Sed cur alui tanta adest pigrities? Hoc fieri existimo ob
magnam mucosâ pituita, quæ à ventriculo frigidiore produ-
citur, copiam. Illa ipsa enim intestinorum parietibus undique
visciditate suâ adhaerescendo, excrementorum transitum im-
pedit, prohibetq; quò minus à bile sanâ, affluente, & ad ex-
cernendum necessariâ, intestina stimulentur. Hinc multi sa-
nè reperiuntur, qui excernendo faeces, tantum temporis, quan-
tum alij vix comedendo, consumant: vsque adeo aluus illis
torpet! Possunt tamen plures quoque cause in medium ad-
ferri: ut, quòd intestina flatibus distenta, & consequenter e-
tiam musculi abdominis non, quemadmodum naturaliter fie-
ri debebat, comprimantur: quod faeces à flatu crasso suspen-
dantur: quodq; intestina sicciora in hoc affectu esse vpluri-
mùm soleant.

XXXII.

Non immeritò autè aliquis sciscitari posset causam, quam-
obrem post multas repetitas euacuationes, ubi cetera sympto-
mata euanescere, fluctuatio & rugitus illi non conquiescant.
Cui ita responsum velim: duas membranas, mesarai cor-
pus constituentes, multo interueniente adipe, inuicem di-
stingui: qui, ubi viscus hoc calorem præternaturalem conce-
pit, sensim liquefcit & absimitur. Quo factò locus quidam in-
termedius relinquitur, humore ichoroso à venis mesenterij
resudante mox replendus. Inibi ergò conclusus, murmura at-
que tonitrua edit.

XXXIII.

Hieronymus Fabricius, ab Aquâ pendente, præceptor meus
altiam rationem asseri, dicitq; in cauitate illa insigni, quæ in-
ter diaphragma & ventriculi sinistram partem reperitur,
quæq; à binis (quemadmodum aliquoties publicè nobis ostendit)
omeni tunicis constituitur, pituitam in hypochondria-
sis po-

ois potissimum, saepe solere colligi, quae partibus vicinis sensum frigiditatis inducat, tandemq; in status resoluatur, qui, cum nulli dentur exitus, inter dictas illas res in modo membranas, ad sinistrum latus vergentes, ventorum conclusorum instar, strepitus & murmura excitent. Huiusmodi autem homines ait se aliquoties curasse medicamentis urinam cientibus. A cuius mente non videtur esse alienus Hippocratis, quem etiam ipse adduxit, aphorismus: qui ita incipit: Quibus inter diaphragma & ventriculorum pituita intercluditur, &c.

XXXIV.

Duabus à prandio horis aut circiter, ardor hypochondria & caput infestat, propterea quod chylus ventriculo elapsus, venas mesaraicas obstructas transire nequit. Tum igitur materia morbifica irritata & irrigata, instar calcis aqua perfusa incalescit, & vapores sursum mittendo caput vehementer percellit.

XXXV.

Hinc etiam non difficile est causas aëritiae atque metus eruere. Sicut enim externa tenebrae omnibus hominibus, nisi admodum audaces aut docti fuerint, pauorem inducunt: ita fuligines istae melancholicae & atrae, posteaquam cerebri substantiam introgressae, spiritus animales natura lucidos, obscurarunt, aëritiam & timorem inferunt.

Et tantum de Diagnostici sit dictum: sequitur Prognosis.

PROGNOSIS.

XXXVI.

Prognostica sumuntur à rebus vel secundum naturam, vel praeter naturam. Ad res secundum naturam referuntur temperamentum, sexus & alia.

XXXVII.

Temperamentum. Balbi non tantum propter copiosam, quã scaten, humiditatem vehementius, si afficiantur melan-

choliâ, affiguntur: sed etiam quod ob lingua sua vitium nimis
angantur animo; ad eò, ut non mirum sit, ipsos valde melan-
cholicos fieri.

XXXIX.

Sexus. Viri quidem frequentius euadunt melancholici: sed
mulieres, ubi semel hypochondriaca redduntur, multo peius
trahantur, quam viri. Hoc primum fit ob impuritatem men-
strui sanguinis. Ad eò enim factus & insensus hic est, ut quo-
tiescung, humori melancholico coniungitur, horribiles & in-
credibiles effectus producat. Secundo: quia hic sexus tam exi-
gui est animi, ut, ubi semel ab hoc humore capitur, sese totum
potestati illius tradat.

XXXIX.

Res præter naturam. Etsi hoc malum neminem facile ex
se se trahat ad interitum: melioris tamen vita gratiâ quam-
primùm ei est succurrendum. Vix enim ullus alius affectus, tot
accidentibus in partem naturalium, animalium & vitalium
lesionibus, hominem alioqui non decumbentem, aequè, atque
hic ipse, diuexat.

XL.

Sanguine in venis, diutinâ euaporatione infecto, sæpè in
veram aliamq, melancholiam speciem transit. Quod si putredo
ipsum inuadat, in febrem quartanam commutatur, aut etiam
hepatis tumorem parit.

XLI.

Sæpè in furorem, si inualescat, affectus iste abire solet. Hinc
fit, ut sibimetipsis manus violentas inferant, aut laqueo, aqua-
rumve submersione mortem, quam prius tantopere exhorre-
scebant, consciscant. Interdum in febrem hectica non absimi-
lem incidentes, moriuntur tabidi.

XLII.

Venis hemorrhoidalibus naturâ vel arte reseratis & fluen-
tibus, cum antea curationem omnem respuisset, sæpè curatus
est. Quod idem de varicibus quoq, supervenientibus dici debet:

nam

nam status & fuligines hoc pacto à capite auertuntur, humore morbifico foras à naturâ propulso.

Tantum etiam de Prognosi: sequitur
Therapia.

THERAPIA.

XLIII.

Ad Therapiam pertinet duo: Indicantia & Indicata. Indicantia sunt tria: Causa morbifica, Morbus, & Virtus.

XLIV.

Causa morbifica. Etsi ferè sufficiat in passione statuosâ, occurrisse humori, quod scilicet sublato illo, symptomata statim cõquiescant: tamen quia nõ nisi paulatim euacuari potest nõ abs reuerit, vaporis quoq, effamâus habere rationem. Is igitur reuelli, intercipi, & siquidem calorẽ & siccitatem partib. supernis inducat, refrigerari & humectari postulat.

Hic mihi optârim medicamentũ aliquod, quale nobis Chymici videtur policeri, quod vaporosos hosce spiritus deprimat & coagulet. Hoc autem in rerum naturâ existere non dubito, cum & vini spiritus subtilissimus & multoties rectificatus, in momento quasi, instar butyri cogi & densari, alio quodam tenuissimo & spirituali liquore possit.

XLV.

Quocirca humor ille melancholicus & pituitosus, in venis mesarai & omenti cõtensus, est expurgandus. Priusquam vero id fiat, probè preparari, modicè calefacientibus, humectantibus, attenuantibus, incidentibus, detergentibus, & concoquantibus debet.

XLVI.

Cause externæ si adsint, remouenda sunt. Nam & Aretæus historiam cuiusdam recenset, qui cum amore correptus, factus fuisset melancholicus, exemplo curatus est, postquam videlicet amasia, quam deperibat, factus esset particeps.

XLVII.

Quòd si symptoma aliquod, quod curationem ad se videatur trahere, interueniat, ei conuenientibus auxilijs consulere nos oportebit.

XLIX.

Morbus. *Obstructiones dictorum iam saepe viscerum referentur, intemperiesq; contrarijs alterentur. Capite vapores attrahente, calor refrigerandus, dolor verò mitigandus venit. Sin autem suscipiat, imbecillitas corrigenda & cause illius auferri debent.*

XLIX.

Virtus. *In hypochondriacà affectione ventriculus semper plurimùm patitur. Huic igitur strenuè medendum est, & præsertim ori ipsius superno. Neq; etiam cordis cura abijcienda est: siquidem Avicennâ teste, fieri vix potest, quin ab eleuatis istis prauis vaporibus simul afficiatur.*

L.

Si splen, epar vel alia quepiam corporis pars in causâ sint, harum corroboratio & curatio è locis proprijs peti debent. Ita, ubi alia melancholice species adfuerit, eius quoque curatio aliunde addiscenda erit.

LI.

Indicatum iidem tria sub se complectitur, nimirum Chirurgiam, Pharmaciâ & Dietam.

CHIRURGIA.

LII.

Venæ sectio in artibus celebrari non debet, nisi plethorâ aliqua id suadeat, aut sanguis quoq; illorum infectus, mensêsue retenti in causâ sint. Quòd si ita acciderit, foramen amplum satis fiat, ut sanguis crassior possit effluere, qui quò fluxilior red datur, pars ante sectionem in aquâ calente fouebitur.

LIII.

Sanguis igitur crassior si egrediatur, copiosè euacuandus: sin vero tenuior, statim supprimendus, aut certè modicè admodum educendus erit. Laudo autem sectiones venarum potius, nisi quid dissuadeat, inferiorum partium, quàm superiorum: siquidem crassum sanguinem deorsum magis ferri, quàm sursum

sum rationi consentaneum valde est. Non addam, maiorem quoq, ita fieri reuulsionem à capite.

L I V.

Hirudines. Venarum sedalium apertio vnicè hîc cõmendatur, qua situment, ferro, sin minus sanguisugis tentari debet. Caterùm antequam hæ applicentur, anis spongiâ in aquâ calente expressâ benè fomentandus est: aliàs sanguis tenuior duntaxat emanabit, faculentiore intùs relicto.

L V.

Cucurbitulæ. Flatus plurimùm infestantes egregiè discutit cucurbita (Ventosam vulgò appellant) magna, absq, scarificatione cum flammâ interdum umbilico admota: cutus defectum supplebunt cucurbitula aliquot minores, circumcirca similiter impositæ.

L V I.

De frictionibus ligaturis, & extremitatũ lotionibus non est, quod dicam. Hæc enim omnia ad reuellendos vapores facere, nemini non notum est.

L V I I.

Fonticuli seu potentialibus, seu actualib. cauterijs, in cruribus parati, multis magno auxilio fuere. Tutius tamè & citius operabuntur actualia. quæ si æger admittere noluerit, fallendus erit instrumento aliquo affabrè fabricato, quod in momento quasi, egrog, nihil planè animaduertente, vires suas exerat: cuiusmodi fieri mihi curauit Excellentissimus vir, Dn. Franciscus Mandellius, cognomento Campana, viramq, Medicinam Patavi exercès, præceptor atq, amicus meus nunquam obliuscendus, quem honoris causâ nomino.

P H A R M A C I A.

L I I X.

Pharmacia constat ex alterantibus, expurgantibus, & roborantibus.

L I X.

Alterantia. Vina medicata cum magno fructu in hoc affe-

Et propinantur. Fiant autem ex radicib. scorzonor. cichor. borrag. cort. rad. cappar. fraxin. thamaris. rad. albæ. glycyrrhizæ, tußilag. sem. dauci, aquileg. herb. card. ben. scolopend. spicanthi, centaur. min. end. &c. Quod si quis malui decoctum, materia ista remediorum, aut similes in iure dulci vaporum exicatorum non sine emolumento coqui poterunt.

Matrona Veneta hypochondriaca diu à Medicis frustrà curata, tandem de consilio cuiusdam Empyrici, singulis dieb. aut saltem alternis, mane guttulas aliquot Spiritus Vitrioli sumpsit. Quod cum per aliquot septimanas continuasset, planè liberata fuit.

L X.

Circa alterantia notandum, ea non nimis esse debere calida: alioqui malum exacerbatur. Aluo igitur clystere aut lente aliquo subductâ, præscribenda erunt dictæ materierum forme, aut etiam syrupus aliquis de succo borrag. de pomis odoriferis, & Porstorffianis, molliorib. præsertim illis, de fumar. de cort. citri cum moscho, de absynthio, &c. Præter hæc quoque, ius galli antiqui aut turturum, quorum venter idoneis rebus fuerit repletus, à quibusdam maximopere celebratur.

L X I.

Purgantia. Humor ita preparatus, sensim deinde purgari debet, non vehementioribus illis catharticis, sed blandioribus, ut sunt sena, polypodium, epithimum, Diacatholicon, Diaphænicon & similia. Syrupum de polyp. tali in frequenti usu habent. Neque etiam hiera nisi intensa iecinoris caliditas prohibeat, damanda est.

L X I I.

Pilulis relegatis liquidiores medicamentorum formas amplectimur. Cui intentioni respondent vina medicamentosa, de quibus superius mentionem fecimus, si purgantia in hisdem infundantur. Quia verò à remedijs plerumque tandem abhorrent, alius sollicitanda crebrò est suppositorijs, aut potius clysteribus, tanquam penitius intestina subeuntibus.

L X I I I.

Diuretica non inutiliter etiam propinabuntur, pro deobstruendis

struendis visceribus, & expurgando humore melancholico. Et enim licet nullæ manifestæ viæ à liene ad vesicam tendant: secreta tamen, & naturæ, paucisq; quibusdam alijs sunt cognita. Ichores præterea quoniam hic abundant, maximè iuuabunt, eosdem per vrine vias expurgando. Hipp. ait Biani tumorem lienis vrinae profluuio fuisse sublatum. Idem de mensis mouentibus in muliebri sexu intelligi debet.

L X I V.

Vomitus, malo iam in longū protracto, in assuetis plurimum conducit: cum sic excrementa, quæ in illis locis continuò ferè in primâ concoctione colliguntur, subito, & nonnunquam in venis mesaraicis retenta materia, per hunc eijciantur. Lenioribus tamen id fiet, vt syr. de acetosâ, & oxymelite, cum aq. hordei aut simplici repenti.

L X V.

Materia ita preparatâ & euacuatâ, obstructions, quæ adhuc restant, tollendæ, visceraq; corroboranda erunt. Quod etsi varijs præsidiorū generibus fieri possit: tamè vno omnium ore & consensu chalybs ritè preparatus primum sibi locū vendicat.

Hercules Saxonîa, præceptor meus, electuarium quoddam de chalybe paratum in secretis diu habuit, quod quia multoties in hoc affectu vtilissimum inuentum fuit, & paucis adhuc innotuit: non grauior eius descriptione, quàm superiori aîo ex ore ipsius excepti, in gratiâ benefici lectoris hic tradere, quæ talis est: R. fol. senæ ℥iij, epith polyp. an. ℥ii, pulpæ thamarindor. ℥iis, myrobal omn. ℥j, flor. cassiæ nouiter extr. ℥iis. Bulliant omnia in aq. bortag. agrimon. & ceterach. an. ℥biij, ad cōsumpt. medietatis. Colaturæ adde sacch. fini ℥biij. Bulliât simul in prædicto decocto, quoad incipiant crassescere, addendo sub finē hos pulueres: R. Mastichis, rub. tinctor. rasur. ebor. liquirit. ras. foenugræci, capill. Vener. cal. aromat. anisor. scenic. filer. mont. nigell. petrosel. enule, vrticæ. lactuc. end. an. ℥ij, schænanth. eupator. thaminif. sem. portulac. nuc. myristicæ, macis, cinam. caryophyll. spicæ nardi an. ℥j, sem lini, limaturæ chalybas aceto acerr. præp. an. ℥iis. Misc. f. elect.

L X V I.

Pleriq; ad occultam illius proprietatem, quàm huic passioni profuit, confugiunt: quam tamen nos hoc loco non agnoscimus: cum nouerimus longè alias vires chalybi præparato, atq; crudo inesse. Neq; enim astringendi & refrigerandi tantum potestâ-

tem illi innatam esse, abundè apparet, quando coti rotunde circumrotate appressus, iugi etiam fonte perfusus, innumeras easq; fulgurantes scintillas emittit: quas tamè vnà cū puriori substantia illius portione, arte elicere, nō aequè omnes nouerūt.

LXVII.

Chalybem igitur rectè preparatum existimamus prodesse, primùm humores illos serofos, qui propter diminutam ventriculi concoctionem, generantur, exiccando: secundò vi ignis siue sulphuris, quod in se continet, penetrantis, obstructions recludendo: tertio ventriculi frigiditatem calefaciendo: & quarto astrictione suà viscera corroborando.

LXIX.

Ventri vniuerso, vt obstructions soluantur, & materia è mesenterio ad intestina euocetur, adhibeantur fotus semel aut bis de die, spongià latà, aut linteis etiam multiplicatis, manè videlicet ante prandium, & vespèri ante cœnā. Materierum magnas apud praticos vbiq; sylvas inuenies.

LXIX.

Quandoquidem verò status sepe numero nimium molestāt, occurrendum ijs erit sacculis, emplastris, vnguentis, alijsq; presidiarum formis. Oleum anisi, aut balsama Chymica ex cymino, fenic. &c. parata hic multum valent. Quibus omnibus non iuuantibus nonnulli ad rubificantiã, imò ad vesicantiã & picationes confugere solent.

LXX.

Roborantia. Post & inter quæ omnia ager saepe corroborandus venit conseruà flor. bugloss. borrag. violar. rosar. anthos. corticibus citri conditis, & alijs. Confectio Alkermes cum quadrapla borraginis conseruà omnibus conditis. Dureto auctore, est anteponenda. Ad extremum, si pars quepiam alia, vt ventriculus, splen. &c. egrotauerit, eius curationem aliunde huc transferemus.

Nec silentio praterendum est oleum ex croco destillatū, cuius guttula vna aut summum duæ, in conuenienti liquore exhibitæ quemuis vel tristissimum, lacticiã dicuntur perfunderè.

Si ve-

LXXI.

Si verò falsas imaginationes medici adimere nequeant, astutis & solertiâ vni debent. Sic Alexander Trallianus, cum curandam suscepisset virginem quandam laborantem melancholiâ, & putantem se deuorasse serpentem, iussit serpentem clam in vase poni, atq; super eum feces excernere.

LXXII.

Alius, na sum longissimum se habere putans, hanc opinionem prius non deposuit, donec Chirurgus se partem illius amputasse, simulato ictu & ostensâ carne illum fefellit. Ad eundem igitur modum, si quis ranas (ob rugitus & ventris clamores) se in ventre multas habere imaginetur: promittemus nos illas inde esse expulsuros. Cumq; hominem purgauerimus, derectioibus ranas viuas, clam ipsum, immitti, posteaq; ostedi illi iubebimus. Sic enim falsâ imaginatione depositâ, facilius curabitur.

D I A E T A.

LXXIII.

Ne autem de nouo, materia in corpore congeratur, optimâ semper victus ratione cauere nos oportebit. Quâ etiam solâ melancholiam interdum se sanasse gloriatur Galenus, quando scilicet nondum altas radices egerit.

LXXIV.

Duo autem peculiariter notanda hîc sunt. 1. Cibis semper carminantia, modicè tamen, ne nimium accendant, adijcienda esse: cuiusmodi sunt semina anisi, carui, sileris montani: bacca iuniperi: folia lauri: puluis maiorana, rorismarini, &c. 2. Aluum debere esse lubricam: siquidem nihil æquè, atque eiusdem excretio, praua illa accidentia mitigat. Ad quam rem obtinendam profuerit frequenter vni chysteribus, aut interdum paulò ante cœnâ deglutire paucillum Therebintina Cypria, aut etiâ Lariceæ, nostratis. Pilulla quoq; ex aloë formata & immediatè ante cœnâ deuorata, benè admodum facere so-

LXXV.

(let.

Reliqua quæ ad affectus huius curationem, & congruam

*victus rationem pertinent, descripsit acutissime & felicissime
Felix Platerus, Archiater Basiliensis, & Præceptor meus ve-
nerandus, in Praxi suâ, cuius tertiam eamq; desideratissimam
partem præ manibus nunc habet: ubi etiam dragetarum post
pastum sumendarum formula reperiuntur.*

Et tantum de proposito adfectu in me-
dium adferre volui.

COROLLARIA.

Philosophica, Medica, Chymica, & Chirurgica.

1. Odor & sapor non sufficiunt ad explorandas omnium medicamen-
torum vires.
2. Dolor supra regionem umbilici, nõ est signum perpetuum læsorum
intestinarum gracilium.
3. Spiritus vini etiam subtilissimus, non omnibus oleis destillatis su-
pernatat.
4. Crocus Martis ritè præparatus, & exhibitus non erodit.
5. Extracta, quæ vulgò vsurpantur, non sunt optimè parata.
6. Oleum salis destillatum, putredini impediendæ conuenit.
7. Linguae ligamentum infantibus recens natis, non statim lingue ob-
stetricis præcidendum est.
8. Apparente pure, non semper faciendâ ilicè est incisio.
9. Amputatio membri fieri debet in parte mortuâ, nisi vsus illius ob-
stet.
10. Hernia carnosâ interdum curatur per suppurationem.
11. In extrahendo vesicæ calculo, incisio nouacula ignitâ in adultiori-
bus fieri debet.
12. Homini plebeio, cultellum, quem imprudenter deglutiuerat, Chi-
rurgus quidam Pragensis, cui nomen *Floriano*, extraxit empla-
stro, sinistra ventriculi regioni imposito, saluo & incolumi ipso
manente.

Omnia ad gloriam
Dei, & proximi
salutem.

ULB Ha
002 165 09

153989

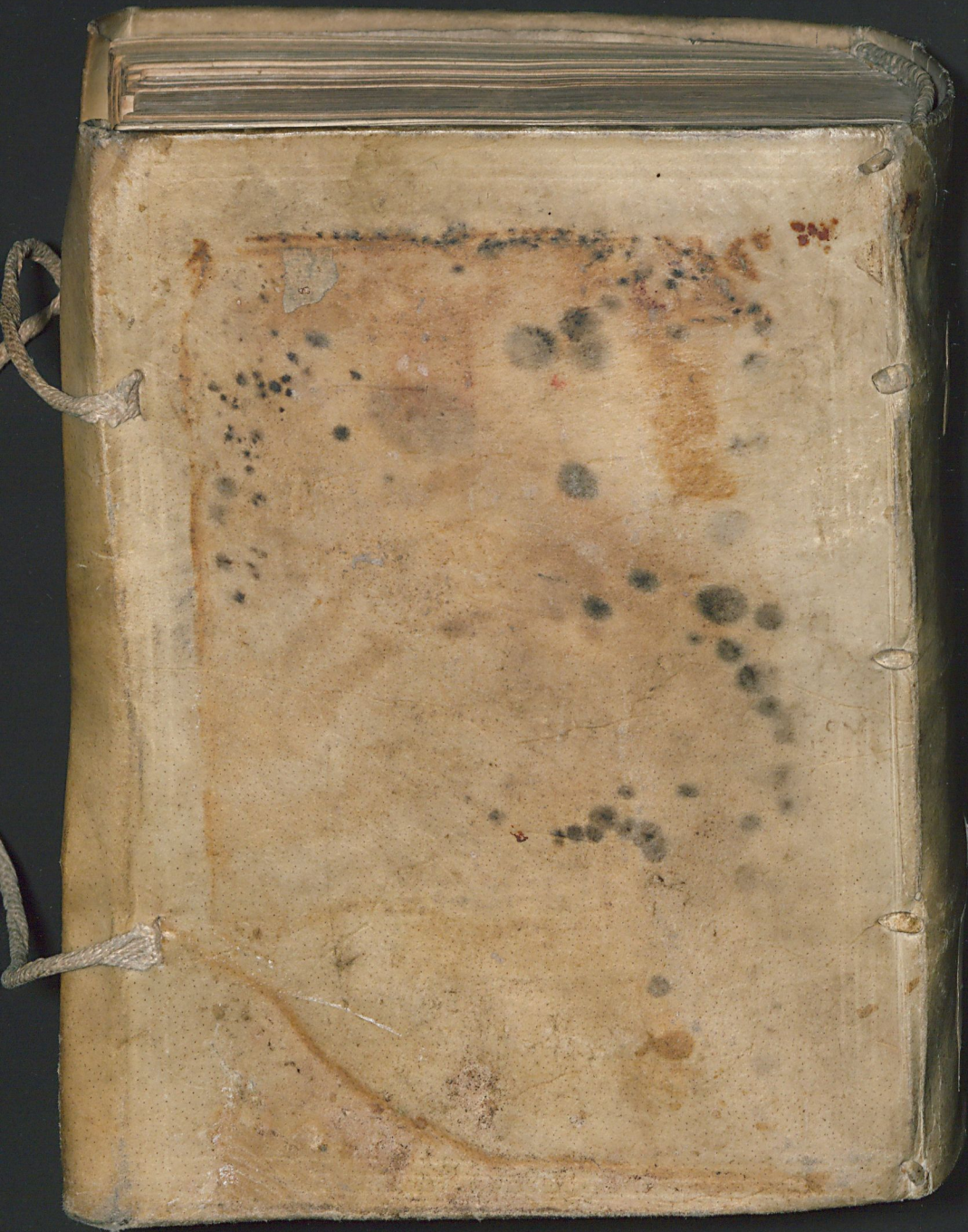
AF 153980

3
ULB Halle
002 165 090

TA 706

Vol

13

Sacrofanctæ
ados auxilio

Ordinis Asclepiadei
senatusconsulto
hasce

ANCHOLIA
HONDRIACA

ositiones
is corollarÿs, pro laurea
n signibus Doctoralibus
num quidem

in
D I C I N A,
ide verò seor-
sim etiam

in
R U R G I A
mpetrandis
rentilandas atq; examinanz
las subijcit

S BRUXIUS,
AVIENSIS SIL.

as mensis VIIbris
horâ consuetis.

Conradi Waldkirchij.

16 15 CIV.

